

Гаркуша В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ДІЯЛЬНІСТЬ ОФШОРНИХ ЗОН В УКРАЇНІ, НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ТА ЇХ УСУНЕННЯ

У сучасному світі важко уявити світову економіку без офшорних зон, які прокладають прямий шлях на міжнародний ринок.

Перші згадки про офшорні зони, як неоподатковувані фінансові установи, що розташовані на не американських територіях, прописані у виданнях газет США (кінця п'ятдесятих років попереднього століття) [1].

Офшорні зони, переважно є невеликими країнами, анклавом держав або острівними територіями, що налічують кілька десятків. Серед впізнаваних ознак офшорних зон: пільгове оподаткування, легка реєстрації суб'єктів господарювання, стабільне законодавство та звітність, відсутність валютних обмежень тощо. Підґрунтям існування офшорних зон є небажані/неприйнятні для власників законодавчі умови держави щодо оподаткування.

Існують головні джерела виникнення офшорних зон:

- виникають у малих країнах або острівках. Мінімальні законодавчі вимоги та низькі податки – основний спосіб отримання грошей. Підґрунтям низьких податків є малочисельне населення, а отже, і питання соціуму також, сукупність недержавних організацій, що представляють інтереси громадян держави є майже відсутньою;

- офшори мають кримінальну пам'ятку минулого. З'явилися вони ще у 1930-ті роки, тоді Альфонсе Габріель «Великий Аль» Капоне та його «партнер» Меєр Ланскі почали будувати в США свою «темну» імперію, вивозили незаконні гроші на близькі острови Америки, створювали компанії, на рахунок яких і переводили ці кошти, а потім «легально» інвестували у США;

- розвиток фінансового боку офшорів при закінченні Другої світової війни. В цей час долар був головною опорою інтернаціональної фінансової системи, почався величезний попит на нього, але банкам не дозволяли грати на різницях

грошового курсу американські норми. А ось дії британських банків були більш вільними, відбулось зростання фінансового капіталізму.

Створення офшорних зон є великою проблемою, бо це загрожує всій світовій економіці. Нажаль ця діяльність не обійшла стороною й Україну, для неї і для пострадянського простору офшори є чимось унікальним.

На економіку України впливають такі фактори дії офшорних зон: економічні, фінансові, соціальні, екологічні, розвитку освіти, культури та тіньові фактори.

Банки та фінансові компанії України використовують офшорні схеми на всесвітніх ринках цінних паперів. Офшорні схеми в основному направлені на подолання закордонних податкових бар'єрів.

Дія офшорних зон негативно впливає на стан української економіки, так як держава втрачає великі кошти, які не потрапляють до державного бюджету.

Розвиток співпраці України з офшорними зонами займає важливе місце, кожен рік величина офшорних операцій зростає. Офшорні компанії на території України працюють з 35 юрисдикцій. На сьогодні Україна посідає 16-те місце у світі за величиною проведених над капіталом тіньових операцій. Для українських підприємців та олігархічної верхівки особливе значення мають взаємовідносини з Кіпром – найближчою офшорною зоною. Компаній, які виступають податковими резидентами цієї країни, мають платити податок на прибуток, отриманий або нарахований на її території, або за її межами, ставка податку є фіксованою і становить 12,5%.

Стан України погіршується тим, що немає законодавчої бази для регулювання операцій, які відбуваються з офшорних зон [1].

Проблема тіньових дій офшорних операцій є досить важливою через те, що в офшорні зони без повернення вивозять капітал не тільки підприємств, а й держави.

Діяльність офшорних зон викликає появу таких негативних наслідків як:

- велика швидкість зростання тіньової економіки;
- нестабільність світової економіки;

- швидке зростання безробіття в країнах, що надають свою допомогу країнам, які її потребують;

- масовий вивіз капіталу у вигляді інвестицій, позик для купівлі фінансових активів.

З 2019 року з'явилися нові правила для офшорних зон, які мали покращити стан економіки: Бермудські острови, Кайманові острови, острів Мен, Гернси і Джерсі, Британські Віргінські острови зобов'язали компанії, які на їх території зареєстровані, відкрити справжні офіси, також компанії повинні надавати інформацію, що дає можливість прослідкувати, чи веде компанія профільну діяльність. Але масового закриття підприємств таки не відбулось, бо нові правила дуже часто стосуються тільки для окремих сфер: страхування, лізинг, холдинговий бізнес та інше [2].

Для уникнення негативних результатів діяльності офшорних зон в першу чергу потрібні активні дії зі сторони держави та тісна міжнародна співпраця. Цю проблему слід вирішувати на глобальному рівні, де будуть приймати участь всі країни та міжнародні організації, щоб відбулось створення єдиної системи штрафів для скорочення масового вивезу капіталу з держави. Від країн, які віднесені до «Чорного списку», потрібно вимагати проведення реформ контролюючої та правової систем регулювання всіх корпорацій-резидентів.

Список використаних джерел:

1. Харчук О. О. Негативні наслідки діяльності офшорних зон та шляхи їх подолання в Україні / О. О. Харчук, С. А. Коритнік // Міжнародний науковий журнал. – 2016. – № 6(3). – С. 157-160. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_6%283%29__49.
2. Нові правила для офшорів вже діють [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://biz.ligazakon.net/ua/news/183709_nov-pravila-dlya-ofshorv-vzhe-dyut.